

De impuls van een combinatiefunctionaris

Outcome monitor Impuls brede scholen, sport en cultuur

in opdracht van het ministerie van VWS

Samenvatting

**Justus Beth
Anneke von Heijden
Jo Lucassen**

Samenvatting

Doel en aanpak van de monitor

In dit rapport worden de bevindingen gepresenteerd van monitoring van de outcome doelstellingen van de Impuls brede scholen, sport en cultuur met behulp van bestaand periodiek onderzoek. Daarbij is gebruik gemaakt van voorhanden gegevens van de Verenigingsmonitor, Jaarberichten brede scholen, Monitor cultuureducatie en het Aanvullend Voorzieningengebruik onderzoek (AVO). De outcome doelstellingen van de Impuls zijn door het ministerie van VWS als volgt geformuleerd:

1. de uitbreiding van het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod in zowel het primair als voortgezet onderwijs, om te beginnen in de 40 krachtwijken;
2. de versterking van circa 10 procent van de sportverenigingen met het oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk;
3. het stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen;
4. het bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met een of meer kunst- en cultuurvormen en onder jongeren actieve kunstbeoefening stimuleren.

Gebruik makend van bestaand landelijk periodiek onderzoek is de situatie in 2007 (0-meting) vergeleken met de situatie in 2009 (1-meting). Begin 2009 waren bij de 30 eerste tranche gemeenten 359 FTE's aan combinatiefuncties gerealiseerd. Gezien het relatief geringe aantal scholen met een combinatiefunctionaris is al op voorhand vastgesteld dat er weinig statistisch verantwoorde uitspraken mogelijk zouden zijn op basis van de ingezette monitoraanpak en dat voor meer specifiek inzicht in het functioneren en de opbrengst van de inzet van combinatiefunctionarissen lokaal verdiepingsonderzoek noodzakelijk is (Lucassen et al., 2008).

De landelijke resultaten

Groeiend aantal brede scholen met sport en cultuuraanbod

Het aantal brede scholen is tussen 2007 en 2009 in het PO gestegen van 1000 naar 1200 en in het VO van 350 naar 400. Het absolute aandeel brede scholen met of zonder sport- en cultuuraanbod is aan de hand van het Jaarbericht lastig te bepalen. In 2009 geeft 7 procent van de scholen in het PO aan dat het aanbod van sport en cultuuractiviteiten niet van toepassing is. In het VO zegt 16% dit over het sportaanbod en 21% over het cultuuraanbod. Omdat in de gebruikte monitors een verschil in vraagstelling zat tussen 2007 en 2009 is lastig te bepalen of het aantal scholen zonder sport en cultuuraanbod daadwerkelijk is toegenomen. Wat het aandeel van de Impuls daarin is kan daarbij niet eenduidig worden vastgesteld.

Versterking van de sportverenigingen:

Gekeken naar de maatschappelijke functie van de sportverenigingen zien we weinig grote veranderingen tussen 2007 en 2009. De samenwerking met na- en buitenschoolse opvang is gestegen (van 0% naar 8%) alsmede het percentage verenigingen met allochtone leden (van 55% naar 62%). Het percentage leden met een beperking is ten opzichte van 2007 niet significant gestegen (47% en 49%). Er wordt in 2009 niet significant meer samengewerkt met scholen en de wijk dan in 2007. De resultaten laten zien dat er in 2009 meer verenigingen zijn die aan meerdere criteria voldoen van de maatschappelijke functie van een sportvereniging.

Dertig van de ondervraagde verenigingen hebben een combinatiefunctionaris. Iets meer dan de helft ziet een grote of duidelijke meerwaarde van de combinatiefunctionaris. Wellicht is de meting nog te kort na de invoering van de combinatiefunctionarissen uitgevoerd om een daadwerkelijke meerwaarde waar te nemen.

Stimulering dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen

Zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs lijkt er met betrekking tot het binnenschoolse sportaanbod in deze beginfase van de Impuls weinig verschuivingen te hebben plaatsgevonden. Het buitenschoolse sportaanbod bestaat in het PO nog altijd veelal uit de jaarlijkse sportdag, en een enkel schoolsporttoernooi of clinic. In 2009 blijkt het buitenschoolse sportaanbod op brede scholen beter dan op niet brede scholen. 18 procent van de brede scholen zegt wekelijks buitenschoolse sport en beweegactiviteiten aan te bieden tegenover 6 procent op niet brede scholen. In het onderscheid tussen scholen met en zonder combinatiefunctionaris zijn er in het PO positieve resultaten te zien, zoals een hogere deelname aan schoolsport. Ook lijken brede scholen in het PO zonder combinatiefunctionaris minder sport- en beweegactiviteiten aan te bieden dan scholen met combinatiefunctionaris. Helaas zijn zonder voormeting de verschillen lastig te bepalen en kan een eventueel effect dus niet aan de combinatiefunctionaris worden toegeschreven.

Vertrouwd raken met kunst- en cultuurvormen:

De resultaten van 2007 en 2009 zijn niet zuiver met elkaar te vergelijken doordat de metingen niet op dezelfde manier hebben plaatsgevonden. In het PO is het aantal uren cultuureducatie sinds 2007 niet gewijzigd. Er heeft wel een verschuiving plaatsgevonden naar een meer actieve beoefening. Het percentage scholen dat jaarlijks meerdere culturele activiteiten organiseert is in 2009 lager dan in 2007. Ook is er een afname van vakleerkrachten en freelancers (van 31% naar 19%). Er wordt in 2009 vaker een bezoek gebracht aan een streekmuseum. In het VO is de aandacht voor media-educatie in 2009 gestegen ten opzichte van 2007. De vraagstelling naar actieve kunstbeoefening is in beide jaren anders gesteld en daardoor niet vergelijkbaar. Een groter percentage heeft in 2009 een cultuurcoördinator, deze besteedt gemiddeld 2,9 uur per week aan het uitvoeren van zijn taken. In 2009 vindt een hoger percentage scholen hun docenten deskundig genoeg om cultuureducatie vorm te geven (van 43% naar 53%).

Conclusie en discussie

Het aantal brede scholen met sport- en culturaanbod is ten opzichte van 2007 gestegen. Met name in het PO is de nadruk meer komen te liggen op actieve kunstbeoefening. In het PO ziet men leerlingen meer bewegen en ook bij de sportverenigingen lijken er voorzichtige veranderingen plaats te vinden. Het effect van de invoering van combinatiefuncties is, mede door het geringe aantal scholen waar een combinatiefunctionaris werkzaam is, door deze manier van monitoren (nog) niet goed inzichtelijk te maken. Lokaal onderzoek is hiervoor van essentieel belang. Daarnaast is duidelijk dat de eerste peiling ook zo dicht op de invoering van combinatiefunctionarissen heeft plaats gevonden dat duidelijke effecten nog niet of nauwelijks kunnen worden waargenomen. Op basis van de beschikbare onderzoeken was het lastig om uitspraken te doen specifiek over de krachtwijken. Als de invoering volgens planning verloopt is de veronderstelling dat bij de vervolgmeting eind 2011 het aantal en de aanstellingsduur van de combinatiefunctionarissen dusdanig hoger is dat er op basis van de landelijke onderzoeken wel statistisch betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan. Het streven is bij de 2-meting meer dan nu toegespitste vragen te kunnen invlechten in de periodieke landelijke onderzoeken.